

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/69/2002

POLACY O KONSTYTUCJI I LIKWIDACJI SENATU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Istnienie Senatu, drugiej izby parlamentu przywróconej w 1989 roku, jest przedmiotem licznych kontrowersji. Mówi się czasem, że w kraju jednolitym, takim jak Polska, Senat nie ma racji bytu. Jednocześnie, ponieważ wybierany jest w tym samym czasie co Sejm, nie równoważy on izby niższej pod względem opcji politycznej parlamentarzystów - w wyborach do obu izb wygrywa to samo ugrupowanie (choć, ze względu na różnice w ordynacji, w Senacie jego przewaga jest zwykle większa niż w Sejmie). Zwolennicy likwidacji Senatu wskazują także na oszczędności dla budżetu jako uzasadnienie takiego kroku. Jednak zlikwidowanie Senatu byłoby możliwe jedynie po wprowadzeniu poprawek do obowiązującej od niespełna pięciu lat Konstytucji RP. Artykuł 95 stanowi bowiem, że „władzę ustawodawczą w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sejm i Senat”.

ZADOWOLENIE Z FUNKCJONOWANIA KONSTYTUCJI

Wyniki kwietniowego sondażu¹ wskazują, że Polacy są na ogół zadowoleni z obowiązującej konstytucji. Opinię taką wyraża co drugi respondent (50%), a niespełna co czwarty (23%) jest niezadowolony z funkcjonowania ustawy zasadniczej. Nie jest to jednak zagadnienie wzbudzające żywe emocje w naszym społeczeństwie: co siódmy badany (14%) ma do tej kwestii stosunek obojętny, a co ósmy (13%) ma trudności z udzieleniem odpowiedzi.

Konstytucja przyjęta w 1997 roku jest obecnie oceniana znacznie lepiej niż oceniana była w czasie jej obowiązywania tzw. mała konstytucja.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (143) przeprowadzono w dniach 5-8 kwietnia 2002 roku na liczącej 1044 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

Opinie na ten temat są uzależnione od pozycji społeczno-demograficznej ankietowanych: osoby lepiej wykształcone, znajdujące się w lepszej sytuacji materialnej częściej niż pozostałe pozytywnie oceniają obecną konstytucję.

Tabela 1

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z konstytucji, która dziś obowiązuje w Polsce?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	XI '93	X '95	IV '02
	w procentach		
Jestem zadowolony(a)	26	17	50
Jestem niezadowolony(a)	42	34	23
Jest mi to obojętne	13	20	14
Trudno powiedzieć	19	29	13

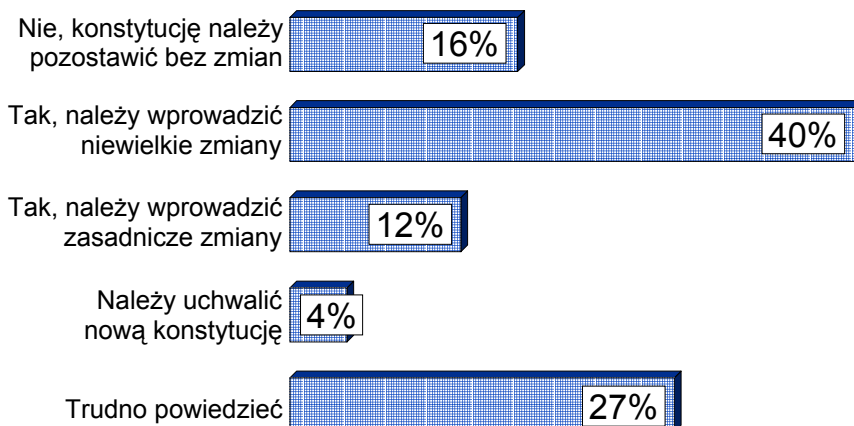
Osoby zadowolone z funkcjonowania ustawy zasadniczej stanowią zdecydowaną większość w elektoracie Platformy Obywatelskiej i wśród potencjalnych wyborców Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Wśród sympatyków LPR, PSL i PiS przeciętnie co drugi nie ma zastrzeżeń do obowiązującej konstytucji. Najbardziej negatywne zdanie w tej sprawie mają wyborcy Samoobrony: jedynie w tej grupie niezadowoleni przeważają nad zadowolonymi.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z konstytucji, która dziś obowiązuje w Polsce?			
	Zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Obojętny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	78	13	3	6
SLD	67	15	7	11
LPR	53	25	6	16
PSL	51	19	19	11
PiS	49	29	14	8
Samoobrona	29	44	14	12
Niezdecydowani	39	22	19	19
Niezamierzający głosować	41	25	19	15

Ponad połowa ankietowanych sądzi, że wskazane byłoby wprowadzenie poprawek do konstytucji. Największa grupa badanych (40%) opowiada się za niewielkimi zmianami, a 12% twierdzi, że potrzebne są zmiany zasadnicze. Mniej więcej co szósty respondent (16%) jest przeciwny jakimkolwiek zmianom, natomiast tylko 4% ankietowanych jest zdania, że należy uchwalić nową ustawę zasadniczą.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, DO KONSTYTUCJI NALEŻY WPROWADZIĆ ZMIANY CZY TEŻ NIE?

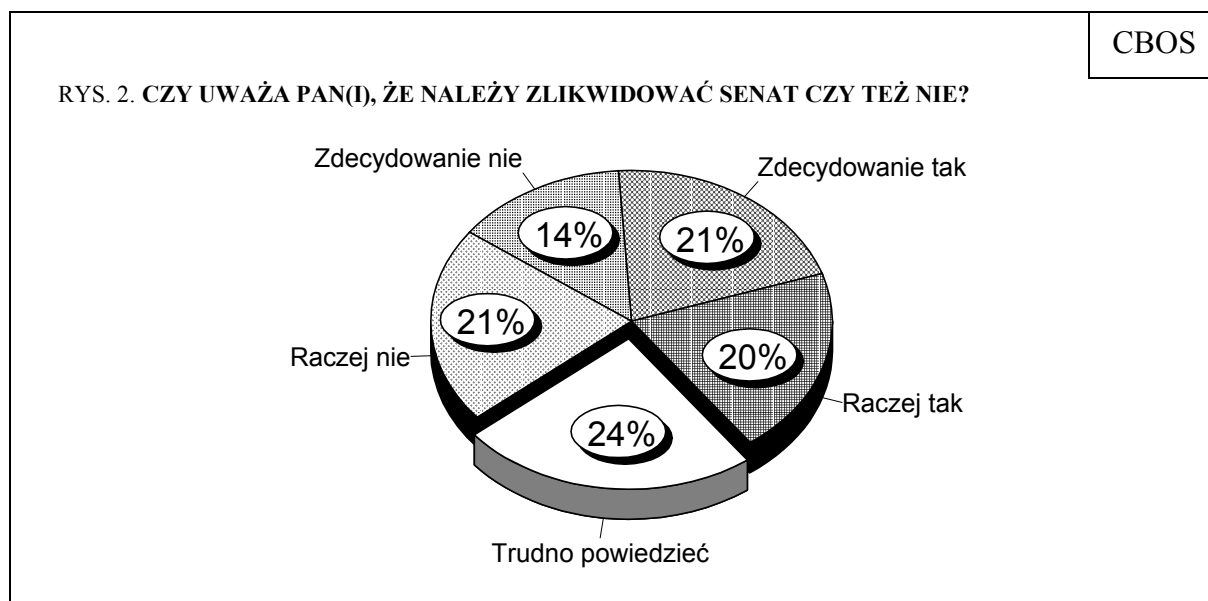
Respondenci zadowoleni z obecnej konstytucji najczęściej uważają, iż należy wprowadzić do niej niewielkie zmiany, częściej niż pozostali twierdzą też, że ustawy zasadniczej nie należy w ogóle zmieniać. Wśród badanych niezadowolonych z obecnej konstytucji grupy osób opowiadających się za zmianami umiarkowanymi i daleko idącymi są zbliżone liczebnie. Warto podkreślić, że nawet wśród ankietowanych wyrażających niezadowolenie niewiele osób uważa, że należy uchwalić nową konstytucję.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, do konstytucji należy wprowadzić zmiany czy też nie?	Wskazania respondentów		
	zadowolonych z konstytucji	niezadowolonych z konstytucji	obojętnych i niemających zdania
	w procentach		
Nie, konstytucję należy pozostawić bez zmian	29	2	6
Tak, należy wprowadzić niewielkie zmiany	53	41	15
Tak, należy wprowadzić zasadnicze zmiany	4	39	5
Należy uchwalić nową konstytucję	1	15	2
Trudno powiedzieć	13	3	72

CZY ZLIKWIDOWAĆ SENAT?

Jedną z proponowanych zmian w konstytucji jest likwidacja Senatu - parlament składałby się wtedy tylko z Sejmu. W społeczeństwie zdania na temat zasadności tej propozycji są podzielone. Zwolenników likwidacji Senatu (41%) jest nieco więcej niż przeciwników takiego rozwiązania (35%). Jedna czwarta badanych (24%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

Postulat likwidacji Senatu spotyka się z najlepszym przyjęciem w elektoratach Samoobrony i PSL - partii, które popierają wprowadzenie jednoizbowego parlamentu. Wśród przyszłych wyborców SLD (partia ta podczas kampanii wyborczej do parlamentu obiecywała likwidację Senatu) i LPR (która jest za utrzymaniem Senatu) zwolennicy likwidacji izby wyższej przeważają nad przeciwnikami. Sympatycy PiS (również opowiadającego się za pozostawieniem Senatu) i PO w większości są za dwuizbowym parlamentem. Działania liderów PO (dopuszczających likwidację drugiej izby) rozmiągają się więc z oczekiwaniami jej elektoratu.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Czy należy zlikwidować Senat?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Samoobrona	73	22	5
PSL	61	28	11
SLD	50	29	21
LPR	42	29	29
PiS	24	59	17
PO	19	70	11
Niezdecydowani	35	23	42
Niezamierzający głosować	40	30	30

★

★

★

Opinie Polaków o konstytucji przyjętej prawie pięć lat temu są dosyć dobre. Jednak wprowadzenie niewielkich poprawek spotkałoby się ze zrozumieniem: jedynie co szósty badany sądzi, że ustawę zasadniczą należy pozostawić bez żadnych zmian. Jeżeli zwolennicy likwidacji Senatu chcieliby zmienić konstytucję wprowadzając parlament jednoizbowy, mogliby liczyć na poparcie znacznej części społeczeństwa. Obecnie zlikwidowanie Senatu popiera dwie piąte badanych, a za jego pozostawieniem jest grupa nieco mniej liczna.

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) z konstytucji, która dziś obowiązuje w Polsce? 1 - Bardzo zadowolony(a); 2 - Raczej zadowolony(a); 3 - Raczej niezadowolony(a); 4 - Bardzo niezadowolony(a); 5 - Jest mi to obojętne (%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	44	18	5	14	13	1044
Płeć							
Mężczyźni	8	45	18	6	13	11	498
Kobiety	3	43	18	5	16	15	546
Wiek							
18-24 lat	10	46	21	7	8	8	161
25-34	6	49	23	3	7	12	188
35-44	6	44	16	5	12	18	193
45-54	5	45	17	6	17	9	220
55-64	3	44	13	6	22	12	116
65 lat i więcej	4	36	15	3	22	19	166
Miejsce zamieszkania							
Wieś	4	42	18	4	16	17	376
Miasto do 20 tys.	6	47	19	5	9	15	114
20-100 tys.	7	45	17	4	17	11	209
101-500 tys.	7	48	17	8	14	7	219
501 tys. i więcej mieszk.	7	41	20	6	11	15	126
Wykształcenie							
Podstawowe	2	37	18	6	22	14	275
Zasadnicze zawodowe	8	37	20	5	18	13	311
Średnie	6	48	19	5	8	15	354
Wyższe	7	73	8	2	5	6	104
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	9	66	13	4	2	6	70
Prac. umysł. niż. szczebla	5	58	19	2	7	9	84
Pracownicy fiz.- umysł.	10	45	15	2	8	19	77
Robotnicy wykwalifikowani	7	48	14	3	16	11	81
Robotnicy niewykwalifik.	0	33	21	9	21	16	31
Rolnicy	4	31	24	4	19	18	61
Pracujący na własny rach.	8	36	26	9	10	10	50
Bierni zawodowo							
Renciści	4	34	14	5	22	21	121
Emeryci	5	44	12	4	21	14	180
Uczniowie i studenci	5	45	22	9	9	9	84
Bezrobotni	6	39	26	6	14	9	171
Gospodynie domowe i inni	3	57	10	8	7	15	34
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	4	59	13	4	9	11	143
spółce właścicieli	8	54	12	5	10	12	89
prywatnych i państwa	9	40	23	5	11	13	172
sekt. pryw. poza rolnict.	4	33	25	4	17	17	65
prywatnym gosp. rolnym							
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	6	35	23	5	18	13	145
300-399	13	43	16	5	11	12	92
400-599	5	41	18	7	18	12	191
600-800	5	52	15	5	15	9	159
Powyżej 800 zł	5	53	17	4	11	9	196
Ocena własnych war. mater.							
Złe	4	38	19	6	19	14	324
Średnie	6	40	19	5	15	15	491
Dobre	7	60	13	4	7	9	230
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	2	41	15	11	12	19	56
Raz w tygodniu	5	45	18	4	14	13	549
1-2 razy w miesiącu	7	40	21	3	12	17	156
Kilka razy w roku	7	46	16	6	17	10	191
W ogóle nie uczestniczy	10	42	18	6	17	8	91
Poglądy polityczne							
Lewica	8	52	15	4	11	10	270
Centrum	5	48	24	4	13	7	279
Prawica	6	49	20	8	7	10	229
Trudno powiedzieć	3	28	14	6	25	25	266

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, do konstytucji należy wprowadzić zmiany czy też nie?
 1 - Nie, konstytucję należy pozostawić bez zmian; 2 - Tak, należy wprowadzić niewielkie zmiany; 3 - Tak, należy wprowadzić zasadnicze zmiany; 4 - Należy uchwalić nową konstytucję

	(%)				Trudno powiedzieć	Liczba osób
	1	2	3	4		
Ogółem	16	40	12	4	27	1044
Płeć						
Mężczyźni	17	43	13	5	22	498
Kobiety	16	37	11	4	32	546
Wiek						
18-24 lat	19	43	12	4	22	161
25-34	18	52	10	3	17	188
35-44	12	43	11	3	30	193
45-54	17	34	20	7	23	220
55-64	16	35	11	5	33	116
65 lat i więcej	17	32	8	3	41	166
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	37	10	4	35	376
Miasto do 20 tys.	14	47	8	7	24	114
20-100 tys.	19	39	10	5	26	209
101-500 tys.	18	44	16	5	17	219
501 tys. i więcej mieszk.	20	36	18	3	23	126
Wykształcenie						
Podstawowe	13	34	10	6	38	275
Zasadnicze zawodowe	13	41	14	5	28	311
Średnie	17	42	13	4	23	354
Wyższe	37	45	10	0	8	104
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	28	47	15	1	9	70
Prac. umysł. niż. szczebla	17	50	12	4	17	84
Pracownicy fiz.- umysł.	14	46	7	8	26	77
Robotnicy wykwalifikowani	12	49	10	0	29	81
Robotnicy niewykwalifik.	13	32	6	8	41	31
Rolnicy	12	41	17	3	26	61
Pracujący na własny rach.	16	32	28	0	24	50
Bierni zawodowo						
Renciści	11	34	10	4	41	121
Emeryci	20	29	8	5	37	180
Uczniowie i studenci	19	43	11	8	19	84
Bezrobotni	14	42	15	6	22	171
Gospodynie domowe i inni	21	45	14	5	16	34
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	17	43	11	3	25	143
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	20	43	10	3	24	89
sekt. prywat. poza rolnict.	18	46	14	3	19	172
prywatnym gosp. rolnym	12	41	16	6	26	65
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	13	43	12	5	27	145
300-399	17	34	6	10	33	92
400-599	19	35	14	3	29	191
600-800	17	43	12	5	23	159
Powyżej 800 zł	19	45	11	4	21	196
Ocena własnych war. mater.						
Złe	14	36	11	7	31	324
Średnie	16	38	14	4	28	491
Dobre	20	49	10	3	18	230
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	14	29	17	7	33	56
Raz w tygodniu	16	42	10	4	29	549
1-2 razy w miesiącu	15	37	12	7	29	156
Kilka razy w roku	17	43	18	1	21	191
W ogóle nie uczestniczy	23	36	13	6	23	91
Poglądy polityczne						
Lewica	16	47	12	4	20	270
Centrum	20	41	14	4	21	279
Prawica	19	43	14	7	17	229
Trudno powiedzieć	10	29	9	3	49	266

Tabela 3. Niekiedy mówi się, że należałoby zlikwidować Senat - parlament składałby się wtedy tylko z Sejmu. Wiązałoby się to ze zmianą konstytucji. Czy uważa Pan(i), że należy zlikwidować Senat czy też nie?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	20	21	14	24	1044
Płeć						
Mężczyźni	25	19	22	15	18	498
Kobiety	18	21	20	12	29	546
Wiek						
18-24 lat	18	25	26	12	19	161
25-34	11	19	28	18	22	188
35-44	18	18	25	16	24	193
45-54	29	18	18	12	23	220
55-64	29	26	11	12	23	116
65 lat i więcej	25	16	14	11	34	166
Miejsce zamieszkania						
Wieś	19	25	19	9	28	376
Miasto do 20 tys.	19	12	29	14	27	114
20-100 tys.	25	22	18	14	21	209
101-500 tys.	20	15	27	19	20	219
501 tys. i więcej mieszk.	28	18	13	18	22	126
Wykształcenie						
Podstawowe	17	22	20	7	33	275
Zasadnicze zawodowe	22	23	21	9	24	311
Średnie	25	17	21	16	21	354
Wyższe	18	14	24	34	9	104
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	16	16	27	33	8	70
Prac. umysł. niż. szczebla	17	18	26	20	19	84
Pracownicy fiz.- umysł.	25	12	26	9	28	77
Robotnicy wykwalifikowani	23	21	20	14	22	81
Robotnicy niewykwalifik.	22	10	20	9	40	31
Rolnicy	22	31	13	3	31	61
Pracujący na własny rach.	29	11	13	31	16	50
Bierni zawodowo						
Renciści	23	16	17	8	36	121
Emeryci	26	22	14	10	27	180
Uczniowie i studenci	15	21	28	16	21	84
Bezrobotni	17	25	25	12	21	171
Gospodynie domowe i inni	25	22	24	11	18	34
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	21	15	28	17	20	143
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	19	19	19	11	31	89
sekt. pryw. poza rolnict.	24	14	18	25	19	172
prywatnym gosp. rolnym	21	30	15	4	30	65
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	21	24	19	7	29	145
300-399	32	24	10	15	18	92
400-599	21	19	22	11	26	191
600-800	17	16	23	17	27	159
Powyżej 800 zł	25	19	21	21	14	196
Ocena własnych war. mater.						
Złe	20	20	19	14	27	324
Średnie	24	21	18	11	26	491
Dobre	19	17	29	19	16	230
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	16	13	22	19	30	56
Raz w tygodniu	20	23	22	12	23	549
1-2 razy w miesiącu	23	20	21	10	27	156
Kilka razy w roku	24	16	17	18	25	191
W ogóle nie uczestniczy	27	13	24	16	20	91
Poglądy polityczne						
Lewica	29	25	21	7	18	270
Centrum	23	20	21	16	20	279
Prawica	20	16	24	28	12	229
Trudno powiedzieć	13	18	18	5	46	266